

Reactie BPBI op wetsvoorstel adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind

Inleiding

Branchevereniging voor Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders (hierna: BPBI) is op verschillende momenten gehoord over het voornemen om te komen tot een adviesrecht voor gemeenten bij schuldenbewind. Het streven om het aantal mensen met problematische schulden terug te dringen en te komen tot betere hulp aan deze mensen onderschrijft BPBI volledig. Ook deelt BPBI de visie dat de verantwoordelijkheid van gemeenten voor integrale preventie van en hulp bij schulden moet leiden tot een krachtiger, meer integraal en minder vrijblijvende praktijk, die in beginsel alle inwoners echt verder kan helpen. In dat licht staat BPBI een goede samenwerking tussen gemeenten en bewindvoerders voor.

Het nu voorliggende wetsvoorstel is breder dan enkel schulden doordat het ook, zodra schulden spelen, toestand-bewinden omvat. Tevens is het voorstel tot stand gekomen voordat is onderzocht wat de werking in de praktijk zal zijn. Het resultaat is een wetsvoorstel dat naar onze stellige overtuiging meer kwaad dan goed zal doen en op enkele serieuze punten bijstelling of aanpassing verdient. BPBI concludeert daarbij dat de genoemde beleidsmatige en financiële doelen met dit wetsvoorstel niet gerealiseerd zullen worden.

Extra drempel bij toegang tot bewezen effectieve dienstverlening

De regering beoogt met dit wetsvoorstel te komen tot het effectiever terugdringen van problematische schuldsituaties. Binnen het wetsvoorstel wordt echter nergens onderbouwd hoe de voorgestelde regeling aan dit doel bijdraagt. En dat is een belangrijk gemis, zeker gezien het feit dat - zoals in de toelichting van het wetsvoorstel wordt aangehaald - met bewind in 96% van alle gevallen de met de maatregel beoogde financiële stabiliteit wordt bereikt. Helemaal als wordt bedacht dat cijfers over de effectiviteit van alternatieve dienstverlening op dit vlak ontbreken.

Daarbij lijken wetsvoorstel en toelichting ook in meer algemene zin voorbij te gaan aan de duurzame meerwaarde van beschermingsbewind voor een grote groep kwetsbare burgers. BPBI doelt dan op de meer dan 80% van alle onderbewindgestelden die - op basis van het ook in de toelichting op het wetsvoorstel aangehaalde onderzoek van Bureau Bartels - duurzaam zijn aangewezen op ondersteuning. Een groep die dus niet geholpen is met een tijdelijk alternatief van de zijde van de gemeente en dus door het adviesrecht te maken kan gaan krijgen met een extra (ons inziens onnodige) schakel binnen de hulpverlening.

BPBI wijst er op dat de duurzame meerwaarde van de bewindsmaatregel ook getalsmatig tot uitdrukking komt als wordt bedacht dat het aantal onderbewindgestelden met schuldenproblematiek (ca. 160.000) gelijk is zo niet

hoger ligt dan het aantal mensen dat binnen de schuldhulpverlening wordt geholpen.¹ De ongeveer 10 jaar geleden ontstane praktijk van schuldbewind voorziet met andere woorden in een belangrijke maatschappelijke behoefte. Dat kan worden gezien als een nieuwe kostenpost, maar is bovenal de meest succesvolle innovatie op het gebied van armoede en schulden bestrijding in het afgelopen decennium, waarvan de grote maatschappelijke baten, gezien de hierboven reeds aangehaalde effectiviteit, nauwelijks ter discussie staan. Beschermingsbewind is een voorziening waarnaar zorgverleners en gemeenten graag en veel verwijzen.

Vraag aan de minister:

Hoe wil de minister binnen het adviesrecht voorkomen dat grote groepen kwetsbare burgers geconfronteerd worden met extra procedures en eventueel zelfs tijdelijke alternatieve dienstverlening, waarvan de effectiviteit - juist als het om deze kwetsbare groep gaat - op geen enkele wijze is vastgesteld?

Inkadering binnen het internationaal verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Het wetvoorstel beoogt dat de rechter over meer informatie gaat beschikken zodat hij beter de afweging kan maken of er met een minder ingrijpende vorm van ondersteuning kan worden volstaan die mogelijk meer passend is voor de betrokkene. Dit past geheel in de gedachte van het VN verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Echter, artikel 12 van het verdrag maakt ook zeer helder dat de voorkeuren van rechthebbende hierbij gerespecteerd moeten worden en de maatregel proportioneel en toegesneden op de omstandigheden van betrokkene dient te zijn. Binnen de voorgestelde regelgeving wordt geen aandacht geschonken aan deze eventuele voorkeuren van de rechthebbende.

Vraag aan de minister:

Hoe verhoudt het eventuele advies van een gemeente zich tegenover de expliciete, de zo nodig beargumenteerde, wens van de verzoeker om onder bewind gesteld te worden?

Kwaliteit van het advies

Het wetsvoorstel introduceert een wijziging binnen de verzoek procedure. Waar voorheen tijdens de zitting de vraag centraal stond; zijn er rechtsgronden aanwezig om deze burger onder bewind te stellen, wordt er nu een extra stap ingebouwd zodra blijkt dat er sprake is van problematische schulden. In het voorstel doet de toestand van de burger (eventuele geestelijke of lichamelijke toestand op basis waarvan feitelijk de onderbewindstelling wordt aangevraagd) niet ter zake. De extra

¹ Panteia schat het aantal huishoudens dat schuldhulpverlening ontving in de periode van oktober 2014 tot en met mei 2015 op 153.000 (Huishoudens in de rode cijfers 2015).

stap ziet op een advies dat ingewonnen moet worden bij de desbetreffende gemeente. De rechtspraak bewaakt dit proces. De burger die het verzoek heeft ingediend ontvangt een afschrift van het advies. De burger wordt vervolgens de gelegenheid geboden zijn verzoek in te trekken, waarbij bij intrekking het betaalde griffierecht van €79,00 wordt gerestitueerd. Alleen als de burger het verzoek niet intrekt, zal de rechter het advies beoordelen.

De voorgestelde procedure bevat daarmee een extra incentive voor de burger om het advies van de gemeente zonder verdere rechterlijke toetsing te volgen, hij krijgt dan immers de betaalde €79,00 gerestitueerd. Dat "risico" is meer dan reëel als bedacht wordt dat de doelgroep juist bestaat uit kwetsbare burgers (denk aan licht verstandelijk gehandicapten) die reeds met schulden kampen en voor wie dus een griffierecht van €79,00 een groot bedrag is.

De gevolgen van dit risico zijn niet in het belang van de kwetsbare burger en ondersteunen ook niet de beginselen van behoorlijk bestuur. Het wringt des te meer nu het wetsvoorstel, zoals eerder aangehaald, geen onderscheid maakt tussen verzoeken die enkel hun grondslag vinden in de schuldpositie van de betrokkene en verzoeken die daarnaast ook een grondslag hebben in de geestelijke en/of lichamelijke toestand van betrokkene. Bewinden op grond van een geestelijke of lichamelijke toestand, die ca. 80% van alle bewinden vertegenwoordigen, vinden hun basis in een medische achtergrond. Medische informatie die niet zo maar met de gemeente gedeeld kan en mag worden en in die zin – tenzij de gemeente bij haar advies ook een arts inschakelt – bij de gemeente buiten beeld blijft.

De burger wordt met andere woorden vanuit financieel oogpunt (het risico is immers dat hij griffierecht betaalt zonder het gewenste gevolg) haast gedwongen een advies van de gemeente op te volgen dat zeker indien het verzoek (ook) een medische achtergrond kent is gebaseerd op onvolledige informatie.

Vraag aan de minister:

Hoe wordt voor de gemeente inzichtelijk gemaakt dat ook medische redenen aan het verzoek ten grondslag liggen?

In dit kader is ook opvallend dat het wetsvoorstel verder geen eisen lijkt te stellen aan de totstandkoming van het advies. In de toelichting wordt er o.a. gerefereerd aan screeningsinstrumenten als één van de middelen die ingezet kunnen worden om tot een advies te komen. Echter deze instrumenten kunnen geen gebruik maken van de medische informatie van de gescreende. Gezien de geestelijke en lichamelijke toestanden van onderbewindgestelden is dit zorgwekkend. Een burger kan uit zijn test krijgen dat hij over alle financiële competenties beschikt, maar dat hij door zijn vele psychoses bankpassen met regelmaat kwijt raakt, onverantwoorde uitgaven doet en bijzonder kwetsbaar is voor financieel misbruik. In deze situatie is het advies van de gemeente dan hoogstwaarschijnlijk vanwege ontoereikende informatie en een onvolledige screening niet correct.

Het is de rechter die hier eigenlijk doorheen zou moeten prikken, maar die wordt nu juist door de bovenbeschreven incentive in veel gevallen buiten spel gezet. Dat maakt het op dit moment ontbreken van kwaliteitscriteria voor het advies extra wrang.

De vraag is voor BPBI ook in hoeverre gemeenten tot een volledig objectief advies kunnen komen. Gemeenten kennen hun eigen doelen en beleid, dat sturend kan zijn, naast het belang van rechthebbende burgers. Onze achterban signaleert dat in de afgelopen jaren meerdere gemeenten, mogelijk mede ingegeven door eigen beleid en financieel belang, rechthebbende burgers hebben voorzien van onjuiste informatie. Voorbeelden zijn dat inkomens- of budgetbeheer door gemeenten als gelijksoortige voorziening als beschermingsbewind naar rechthebbende burgers wordt gepresenteerd of dat een rechthebbende burger, als hij geen gebruik maakt van de gratis dienstverlening van de gemeente, geen recht heeft op vergoeding van

Vraag aan de minister:

Bent u bereid alsnog kwaliteitscriteria voor het door de gemeente af te geven advies in regelgeving op te nemen? Denk daarbij aan criteria die de objectiviteit van het afgegeven advies borgen en aan de verplichting een arts bij de advisering te betrekken als de gemeente op de hoogte wordt gesteld van het feit dat het ingediende verzoek ook een medische grondslag kent.

de kosten van de onderbewindstelling.

Rechterlijke toetsing van gedifferentieerde praktijk

De toegenomen inzet van bewind bij problematische schuldsituaties in de afgelopen 10 jaar laat zien dat gemeenten nog geen alternatieve of meer passende dienstverlening voor de doelgroep hebben gevonden of ontwikkeld. De verschillende vormen van begeleiding dan wel beheer die binnen het kader van schuldhulpverlening worden aangeboden, blijken geen passend alternatief voor een grote groep kwetsbare mensen die (vaak naast één van de in de wet genoemde toestanden) met schulden kampen.

Daarbij wijzen ook verschillende rapporten op de hoge mate van uitval bij de toeleiding naar en binnen de dienstverlening van de gemeenten aan mensen die met problematische schulden kampen. Uit het rapport van de nationale ombudsman² komt bijvoorbeeld naar voren dat het aanmeldproces binnen de schuldhulpverlening door met name administratieve drempels een uitval tussen de 20 en 40% kent. Maar ook na toelating, zo blijkt bijvoorbeeld uit het door de schuldhulpverleningsbranche zelf gefinancierde onderzoek *Het verhaal achter de cijfers*³, is bij slechts 10% van het

² EEN OPEN DEUR? Een onderzoek naar de toegang tot de gemeentelijke schuldhulpverlening, nationale ombudsman (2018)

³ HET VERHAAL ACHTER DE CIJFERS. De doorstroming van de minnelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke

Schuldsanering, Jungmann, N. Lems, E., Vogelpoel, F., Van Beek, G., Wesdorp, L.P. (2014)

totaal aantal meldingen op termijn sprake van een schuldhulpverleningstraject met een schuldenvrije situatie als resultaat.

Vraag is dan ook waar het door de gemeente aan te bieden alternatief uit zou moeten bestaan en hoe de rechter, bij het ontbreken van kaders, kan toetsen of het door de gemeente aangeboden alternatief passend of meer passend is.

Bemoelijkende factor daarbij is dat gemeenten vaak ieder hun eigen invulling geven aan diensten die in het kader van het bevorderen van de financiële stabiliteit worden aangeboden. Wat in de ene gemeente doorgaat voor Duurzame Financiële Dienstverlening heet in de andere gemeente hulp bij de administratie. Hoe gaan rechters achterhalen wat feitelijk door de gemeente als alternatief wordt aangeboden wanneer de gemeente zelf verder geen partij is binnen de verzoekprocedure? En hoe gaan zij vervolgens beoordelen of het aangeboden alternatief passend is, zeker in arrondissementen waar het niet ongebruikelijk is om het verzoek van de burger zonder zitting af te doen?

Vragen aan de minister:

Deelt u de mening dat een goede beoordeling door de rechter van de inhoud van het advies van de gemeente betekent dat de burger die het verzoek heeft ingediend, altijd de mogelijkheid krijgt om gehoord te worden? Bent u bereid om de rechter in dit kader te verplichten – zo hij het door de gemeente afgegeven advies, inhoudende een alternatieve dienstverlening, wenst te volgen – het verzoek altijd in een zitting met de burger die het verzoek heeft ingediend af te handelen?

Bent u bereid om voorafgaand aan de eventuele inwerkingtreding van dit wetsvoorstel (kwalitatieve) kaders te creëren waaraan andere dienstverlening dan schuldenbewind dient te voldoen, om zo te voorkomen dat delen van de kwetsbare groep die op dit moment een beroep doet op bewind, onderworpen wordt aan verschillende, soms effectieve, maar heel vaak ook elke effectiviteit missende lokale experimenten?

Met inzet van het adviesrecht gemoeide kosten

Uit de toelichting destilleren wij dat er geen extra middelen worden vrijgemaakt voor de met het wetsvoorstel geïntroduceerde procedure. BPBI heeft een eenvoudige berekening gemaakt om een eerste grove inschatting te kunnen maken of e.e.a. budgetneutraal kan en zal verlopen.

De rechtspraak verwerkt nu ongeveer 40.000 aanvragen op jaarbasis, bij ca. 60% is sprake van schulden, dus 24.000 aanvragen kunnen in principe voor een advies richting de gemeenten worden gestuurd. BPBI schat dat de gemiddelde kosten voor advisering door de gemeente € 300 zal bedragen⁴. Dit komt neer op €7,2 miljoen aan

⁴ Denk hierbij aan verwerken verzoek, uitnodigen burger, gesprek, onderzoek, opstellen advies. Hier gaat het dan om een onderschatting, eventuele inzet van externen (denk aan een arts) is niet meegenomen.

jaarlijkse kosten. Op grond van het rapport Bartels mag verwacht worden dat aan 14%⁵ van de rechthebbende burgers een alternatief kan worden aangeboden. Dat zijn 3.360 rechthebbende burgers. Met een besparing van € 7,2 miljoen/3.360 = € 2.421 per rechthebbende burger zou de maatregel kostenneutraal zijn. De gemiddelde kosten van een bewind zijn € 1.382⁶ per jaar. Daarvoor in de plaats komen echter de kosten van een passend alternatief, die misschien niet eens lager zijn dan die van bewind. Op grond van deze getallen is het zeer waarschijnlijk dat het adviesrecht gemeenten alleen maar geld gaat kosten.

Vraag aan de minister:

Bent u bereidt om de kosten van de in uw ogen passende alternatieven en van de gemeente inzichtelijk te maken?

Dat het adviesrecht geld gaat kosten geldt zeker ook voor de bewindvoerder, de verzoeker en de rechtspraak (beoordelen advies, beargumenteren waarom het advies wordt gevolgd of waarom het advies niet wordt gevolgd). Deze kosten zijn lastig te kwantificeren, want ze zijn mede afhankelijk van de mate van zorgvuldigheid die de gemeente in haar advisering betracht.

Financieel gezien is het adviesrecht kortom niet zo'n goed idee.

Gezien de met uitvoering van een adviesrecht gemoeide kosten missen we binnen het zeer summier ingevulde integrale afwegingskader een duidelijke afweging in hoeverre met andere instrumenten dan een adviesrecht niet dezelfde resultaten kunnen worden bereikt. Denk hierbij aan een informatieplicht van de gemeente jegens de rechter op basis waarvan deze de binnen de gemeente aanwezige dienstverlening kan betrekken in zijn beoordeling. Of de simpele verplichting om bij een verzoek om onderbewindstelling de gemeente in te lichten, waarna de gemeente binnen een bepaalde termijn de mogelijkheid heeft om de verzoeker alternatieve dienstverlening aan te bieden. Weigert betrokkene dit alternatief dan kan de rechter dit alsnog bij zijn beoordeling van het verzoek mee laten wegen. Varianten die allen de rechterlijke macht en in mindere mate ook de bewindvoerder minder belasten. Naast deze alternatieven die hun basis in bestaande wetgeving vinden, wijzen wij ook nog op projecten zoals Samen Verder, die juist er op gericht zijn om de samenwerking tussen gemeente en bewindvoerder te bevorderen en in die zin de

⁵ Ook dit percentage is gebaseerd op het eerder genoemde Verdiepend onderzoek, p.58. Het onderzoek spreekt over maximaal 14% van de bewind populatie die op termijn zelfredzaam kan worden gemaakt.

⁶ Het onderzoek van Bartels (2016) geeft aan dat de 262 gemeenten die data konden aanleveren, aan 70.597 onderbewindgestelden bijzondere bijstand verlenen (tabel 3.5, p.11) en 266 gemeenten die data op dit onderdeel konden aanleveren, in totaal € 97.543.165 (tabel 3.12, p.18) aan bijzondere bijstand verstrekken. Dat levert een gemiddelde kostenpost op jaarbasis op van € 1382,00 per onderbewindgestelde. Wij merken hier wel bij op dat het gaat om een overschatting. Gemeenten maken geen onderscheid tussen kosten voor curatele, bewind of mentorschap, terwijl de kosten voor curatele hoger liggen.

gemeente mogelijkheden bieden om haar regierol op het gebied van schulden te versterken.

Vragen aan de minister:

Bent u bereid de met het adviesrecht gemoeide kosten en baten grondig door te rekenen en in dit kader een van de belangrijkste uitvoerende partijen – de rechtspraak – ook expliciet om het uitbrengen van een uitvoeringstoets te verzoeken?

Bent u bereid om alternatieven expliciet in uw overwegingen te betrekken?

Voorstellen van BPBI

BPBI meent dat landelijke en lokale overheden er goed aan doen te accepteren dat sommige burgers een beschermingsbewindvoerder nodig hebben. En dat het hardnekkige maatschappelijke probleem van de verschuldiging van burgers een veelkoppig monster is dat niet alleen met de schuldhulpverlening het hoofd geboden kan worden. De jaarcijfers van de NVVK van de afgelopen jaren laten juist zien dat, onafhankelijk van de middelen die worden vrijgemaakt voor de schuldhulpverlening, het aantal burgers dat bediend kan worden binnen de schuldhulpverlening zich ieder jaar rond de 100.000 beweegt. En de nationale ombudsman heeft als geen ander inzichtelijk gemaakt dat van die 100.000 burgers een heleboel burgers niet passen in dat systeem. Het is gewoon niet toereikend genoeg.

Het is noodzakelijk dat alle professionals die in deze context actief zijn met elkaar, vanuit hun eigen specialismen, dit maatschappelijke vraagstuk beslechten. Bewindvoerders zijn hierin professionals binnen het sociaal domein.

Het adviesrecht voor gemeenten, zoals dat is opgenomen in deze concept wet, leest als het antwoord van het kabinet op de groeiende omvang van het beschermingsbewind en dan met name op de steeds toenemende druk van de kosten hiervan op de gemeentelijke budgetten voor de bijzondere bijstand. Het is geen sterk antwoord.

Op geen enkele manier wordt aannemelijk gemaakt dat de maatschappelijke kosten als gevolg van het wetsvoorstel zullen dalen (integendeel), terwijl wel wordt gemorrelt aan de rechtszekerheid van de meest kwetsbare burgers in onze samenleving. BPBI vindt dit buitengewoon kwalijk!

BPBI constateert dat de keuze om beschermingsbewind voor niet-draagkrachtige burgers te bekostigen vanuit de bijzondere bijstand een sterke wissel trekt op het objectief beschouwen van de vraag wat de meest passende financiële zorg- of hulpverlening kan zijn voor die burger.

Waar het gaat om zuivere schuldenbewinden kunnen wij ons – gelet op de integrale verantwoordelijkheid van gemeenten voor hulp bij schulden - voorstellen dat regie

door en advies vanuit gemeenten wenselijk is. Wij begrijpen dat bekostiging vanuit gemeentelijke middelen (bijvoorbeeld bijzondere bijstand) voor schuldenbewinden passend is.

Anders ligt dit voor mensen die als gevolg van hun geestelijke of lichamelijke gezondheid vaak een langdurige of blijvende financiële zorgbehoefte hebben. Voor deze mensen is de gemeentelijke financiering allesbehalve passend. Het gaat hier in essentie om zorg. Gezien dit wetsvoorstel lijkt de consequentie nu zelfs te zijn dat de rechtszekerheid van deze meest kwetsbare groep burgers geweld wordt aangedaan. En dat is niet goed.

Voorstel 1:

Beperk het adviesrecht tot de (zuivere) schuldenbewinden.

Voorstel 2:

Overweeg een ander financieringsmodel voor bewinden met een geestelijke of lichamelijke grondslag, omdat het structurele karakter van deze grondslagen op gespannen voet staat met het tijdelijke karakter van de bijzondere bijstand.

De keuze van de regering om beschermingsbewind een private taak te laten zijn (en geen publieke taak respectievelijk een voorziening van algemeen belang) heeft het in het afgelopen decennium mogelijk gemaakt de aantallen bewinden snel en flexibel op te schalen, zonder dat hiervoor investeringen of nadere sturing vanuit de overheid nodig waren. Hiermee is voorzien in een belangrijk vacuüm in de zorgverlening en de hulp aan mensen met schulden door gemeenten: de hulp aan de grote groep mensen die er niet in slaagt de drempels van de gemeentelijke schuldhulpverlening over te komen.

De sector heeft aanvankelijk via zelfregulering – denk daarbij aan de Kwaliteitsverordening van BPBI - en vervolgens in goede samenwerking met o.a. de rechtspraak de kwaliteit van de dienstverlening verder verbeterd. BPBI is van mening dat we als samenleving op een punt zijn beland dat we moeten vast stellen dat de voordelen van de open markt en lage toetredingsdrempels in toenemende mate zijn omgeslagen in nadelen. Inmiddels zijn er circa 2000 bewindvoeringskantoren als professionele wettelijk vertegenwoordigers in Nederland toegelaten. Om aan verdere verbetering van de kwaliteit van wettelijke vertegenwoordiging te kunnen werken, is naar de mening van BPBI beperking van het aantal nieuwe toetreders en een zekere consolidatie van het aantal aanbieders van bewind wenselijk. Op dit moment zijn er meer dan voldoende aanbieders om in de vraag naar hulp door burgers en andere partijen als de rechtspraak te kunnen voorzien. BPBI stelt vast dat een groot deel van de capaciteit van het LKB, dat o.m. geldt als toegangspoort voor wettelijk

Voorstel 3

Beperk de toename van het aantal bewindvoeringskantoren, zodat de branche en de sector als geheel verder kan werken aan kwaliteitsborging en samenwerking binnen het sociaal domein.

vertegenwoordigers, wordt gebruikt om de toelating van nieuwe aanbieders te monitoren.

Conclusie

Het inregelen van een extra advies brengt extra uitvoeringskosten met zich mee voor alle betrokken partijen en zal een vertragend effect hebben. Belangrijker nog, het wetsvoorstel resulteert in extra drempels voor de burgers die vanuit een onderbouwde noodzaak gebruik willen maken van een belangrijk internationaal gewaarborgd recht.

BPBI onderschrijft het idee dat iedere individuele burger de meest passende hulp moet krijgen en dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam gemaakt moeten worden (of blijven). BPBI heeft ook begrip voor de druk die de huidige situatie op de (gemeentelijke) begroting legt in bepaalde gemeenten. Maar het adviesrecht is een slecht voorstel.

De wet schrijft immers al voor dat de minst vergaande maatregel moet worden toegepast en de rechter is op zich prima in staat die afweging te maken. Zo meer kennis van de lokale alternatieven de rechter nog beter zou kunnen faciliteren, is te overwegen dat gemeentes de rechtbank informeren over de mogelijkheden die binnen hun gemeente wordt aangeboden (informatieplicht). Niet in te zien is waarom de gemeente op basis van minder volledige informatie, die afweging beter zou kunnen maken. Het voorstel adviesrecht zegt niets over uitstroom, het richt zich slechts op beperking van de instroom. BPBI ziet hier veel meer mogelijkheden en is graag bereid hier met gemeenten en andere stakeholders verder invulling aan te geven. Rest het argument van de gemeentelijke begroting. BPBI vindt dat voor een grote groep rechthebbende burgers deze dienstverlening eigenlijk valt onder de zorg en niet, zoals nu het geval is, onder armoedebestrijding of schuldenproblematiek. Zij hebben geen schulden, ze hebben vaak ook geen financiële problemen, ze kunnen alleen (vaak permanent) niet zelf hun administratie doen. Net als er een groep mensen is die thuiszorg nodig hebben, omdat ze steunkousen nodig hebben, of niet zelfstandig kunnen douchen. Bovendien levert het geen besparing op, zoals we berekend hebben.

Verzoeken van BPBI:

1. Laat bewinden waarbij sprake is van problematische schulden in combinatie met een medische indicatie buiten het adviesrecht (schulden in combinatie met geestelijke of lichamelijke toestand).
2. Grip krijgen op instroom, uitstroom en de kwaliteit van de lokale bewindvoerders kan ook zonder extra vertragende processen en op een minder kostbare wijze worden ingeregeld.

Suggesties:

- Het beperken van de toetreding tot de markt voor nieuwe aanbieders. Op dit moment zijn er ca. 2000 professionele

- bewindvoerders kantoren. Daarmee kan de aandacht van het LKB verschuiven van het toetsen van nieuwe aanbieders naar het bewaken van de kwaliteit van de huidige aanbieders.
- Ga na hoe de uitstroom uit bewind middels het bevorderen van financiële zelfredzaamheid in de wetgeving beter gefaciliteerd kan worden. Het huidige wetsvoorstel stimuleert dit niet. Als bewindvoerders beter geëquipeerd worden om maatwerk te leveren en daarmee uitstroom te bewerkstelligen, worden de kosten meer beheersbaar en kunnen op dit punt tussen gemeenten en bewindvoerders afspraken worden gemaakt.
 - Maak de lijst van benoembare bewindvoerders openbaar.
 - Bevorder de uitwisseling van informatie over het functioneren van professionele bewindvoerders tussen gemeenten en rechtbanken, resp. tussen rechtbanken onderling.
3. Een andere vorm van financiering van bewind dat onderdeel is van zorg, namelijk bewind op geestelijke of lichamelijke grondslag (hierna: toestandenbewind). Financiering van schuldenbewind vanuit bijzondere bijstand past bij het tijdelijke karakter van bijzondere bijstand waarbij de bijstand wordt ingezet om verdere activering en participatie mogelijk te maken. Toestandenbewind kent zelden een tijdelijk karakter en heeft zodoende ook nimmer gepast in deze financieringsconstructie. Toestandenbewind zal als financiële zorgverlening veel beter passen bij een financiering binnen ons zorgstelsel en dus zodoende ook buiten een lokale aanpak gehouden moeten worden. Verdere uitholling van de kwaliteit van bewindvoering is zeker voor deze doelgroep niet gewenst.
4. Ontwikkel met alle stakeholders een kwaliteitskader financiële zorg in de hele keten. Het wetsvoorstel bevordert de inzet van passende vormen van ondersteuning naast beschermingsbewind. Op dit moment is alleen bij beschermingsbewind de kwaliteit geborgd in wet- en regelgeving. BPBI is van mening dat net als bij wettelijk vertegenwoordigers de kwaliteit van financiële zorgverlening in de volle breedte dient te worden gewaarborgd. Een kwaliteitskader werkt verhelderend en regulerend en is een impuls om de kwaliteit van deze dienstverlening aan kwetsbare burgers te verhogen.
5. Laat het aan de rechter om de meest proportionele en passende maatregel aan te wijzen, investeer in die afweging en morrel niet aan de rechtszekerheid van kwetsbare mensen. Schrap in dit kader ook de financiële prikkel voor de burger om het verzoek in te trekken en af te zien van een zitting.
6. Gezien de dringende signalen die de Nationale Ombudsman al in verschillende rapporten over de schuldhulpverlening heeft afgegeven, dringt BPBI sterk aan op een spoedige evaluatie. Zie ook de bijlage voor de zorgen die onze achterban heeft ten aanzien van het nieuw in te stellen proces. Verzoek is om de alternatieve dienstverlening die de gemeenten gaan aanbieden te laten monitoren en deze begin 2021 te evalueren aangezien het wetsvoorstel vooral zeer kwetsbare burgers raakt. Hoe pakken de wijzigingen voor hen in de praktijk uit?

7. Houdt wettelijk de mogelijkheid van spoedbewind in stand, bijvoorbeeld ten behoeve van de alliantie veilig financieel ouder worden of om schijnhuwelijken te voorkomen. Het wetsvoorstel ondermijnt nu deels dit initiatief vanuit ministerie van VWS en houdt geen rekening met de bestaande praktijk om soms per direct te kunnen ingrijpen. Het aanwezige artikel 5 is niet toereikend genoeg voor dit type aanvragen.
8. Het wetsvoorstel borgt op geen enkele manier een verbetering van de dienstverlening. Betrek bewindvoerders bij de verdere uitwerking en implementatie. BPBI staat open voor samenwerking en is graag bereid met haar leden om haar expertise aan te wenden om te komen tot een meer passende dienstverlening en betere samenwerking.

In dat licht lijkt het zonder meer noodzakelijk om de verschillende indirecte effecten van de introductie van het adviesrecht goed in beeld te brengen, vooraleer tot deze wetgeving over te gaan.

Een uitvoeringstoets bij de rechtspraak zou o.a. zeer verhelderend werken, net zoals het meenemen van de input vanuit de evaluatie CBM en de pilots van Platform31.

Met vriendelijke groet,

Bijlage: Punten van zorg van onze leden uit de uitvoeringspraktijk

Op dit moment is onvoldoende zicht op de verdere invulling van het wetsvoorstel. Bepaalde processuele aspecten zijn niet of maar ten dele uitgewerkt. In deze bijlage wijzen wij u op een aantal punten die naar onze mening om een verdere uitwerking vragen:

- Het voorstel zegt niets over hoe om te gaan met situaties waarin de gemeente de in het advies genoemde dienstverlening niet of niet tijdig levert, dan wel dat de geboden dienstverlening niet passend blijkt te zijn. Zoals de regeling nu is vormgegeven zou de burger dan opnieuw een advies bij de gemeente moeten inwinnen, terwijl een versnelde procedure – gezien de gepasseerde tijd zonder passende dienstverlening – meer voor de hand lijkt te liggen.
 - Bent u bereid voor een herhaald verzoek tot onderbewindstelling, vanwege gebreken binnen het door de gemeente geboden alternatief, te voorzien in een versnelde procedure?
- Het voorstel laat het over aan de praktijk of er wel of geen vergoeding wordt toegekend aan de bewindvoerder als hij een burger met financiële problemen voor een onderbewindstelling aandraagt en dit verzoek niet wordt gehonoreerd vanwege de mogelijke alternatieve dienstverlening. Dit creëert een bedrijfsrisico voor de bewindvoerder, gelegen in het feit dat de bewindvoerder inspanningen verricht om tot een verzoek te komen, terwijl hij zodra - alsnog wordt gekozen voor alternatieve dienstverlening - geen financiële dekking krijgt voor deze inspanningen. Zeer denkbaar is daarom dat de bewindvoerder, geconfronteerd met dit bedrijfsrisico, er voor kiest om zaken in een veel vroegere en onrijpe toestand al door te zetten richting rechtbank om zo zicht te krijgen of verdere inzet loont. Op die manier kan het adviesrecht een negatieve uitwerking hebben op de kwaliteit van het verzoek en ook tot gevolg hebben dat de dienstverlening aan burgers met problematische schulden hangende de verzoekprocedure ondermaats blijft, iets wat we juist willen voorkomen.
 - Bent u bereid binnen het intaketarief rekening te houden met inspanningen die de bewindvoerder moet plegen rond het adviesrecht?
- Onduidelijk is wat het effect zal zijn op de totale doorlooptijden, van eerste contact rondom hulpvraag tot het ontvangen van hulp, voor een burger. Gezien de looptijd van het alleen al inplannen van een zitting en het inwinnen van een advies, worden de wachttijden wel erg lang. Laat staan dat duidelijk is hoe de gemeente borgt dat haar alternatieve hulp ook per direct kan ingaan. Het wetsvoorstel mist een evaluatiebepaling. Gezien de hierboven beschreven mogelijke neveneffecten en de twijfel die wij hebben bij de vraag of de beoogde doelen met dit wetsvoorstel ook daadwerkelijk worden bereikt is een evaluatiebepaling zeker wenselijk.
 - Bent u bereid alsnog een evaluatiebepaling op te nemen en daarin expliciet aandacht te vragen voor doorlooptijden en de

Branchevereniging

effectiviteit en tijdigheid van aangeboden alternatieve dienstverlening?